

Drs. W. Smit

No. 5.73

VISSERIJ IN CIJFERS 1982

VOORLOPIG BEREKENDE BEDRIJFSRESULTATEN
VAN DE ZEEVISSERIJ EN MOSSELCULTUUR

Juli 1983

Landbouw-Economisch Instituut
Afdeling Visserij en Bosbouw

REFERAAT

VISSERIJ IN CIJFERS 1982

Smit, drs. W.

Den Haag, Landbouw-Economisch Instituut, 1983

50 pag., tab.

In deze periodieke publikatie wordt een overzicht gegeven van de bedrijfsresultaten van de zee- en kustvisserij in 1982. In de kottervisserij hield de geringe stijging van de opbrengsten geen gelijke tred met kostenstijgingen en een toegenomen capaciteit met als gevolg een toeneming van het netto-tekort van 4 miljoen tot 42 miljoen. De financiële positie van deze sector werd daardoor ongunstiger. Vele bedrijven kregen problemen bij het tegemoetkomen aan aflossings- en renteverplichtingen.

In de grote zeevisserij was de totale besomming eveneens hoger. Ondanks gestegen kosten werd nog een netto-overschot gerealiseerd.

De mosselsector beleefde in 1982/1983 een record-aanvoer. Bij een gelijkblijvend prijsniveau stegen de besommingen, zodat de sector een klein netto-overschot kon boeken.

Handel en verwerking van visprodukten bereikten een iets hogere omzet, vooral door een gestegen uitvoerwaarde.

Visserij/Bedrijfsuitkomsten/Kottervisserij/Grote zeevisserij/
Mosselcultuur/Sectorresultaten/Financiële positie/Investeringen/
Prijsindexcijfers/Voorzieningsbalansen

Inhoud

Blz.

WOORD VOORAF	5
1. SAMENVATTING	7
2. ALGEMEEN OVERZICHT AANVOERSECTOR	9
3. DE MARKT VOOR VISPRODUKTEN	14
3.1 Totaaloverzicht	14
3.2 Rond- en platvis	14
3.3 Pelagische vis	15
3.4 Schaal- en schelpdieren	15
4. KOTTERVISSERIJ	20
4.1 De Vloot	20
4.2 Bedrijfsresultaten per vaartuig	21
4.3 Bedrijfsresultaten per tak van visserij	23
5. GROTE ZEEVISSERIJ	30
5.1 De Vloot	30
5.2 Bedrijfsresultaten	30
6. MOSSELCULTUUR	34
6.1 Aantal bedrijven en vloot	34
6.2 Aanvoer en opbrengst	35
6.3 Bedrijfsresultaten	35
7. TOTALE RESULTATEN PER SECTOR	40
7.1 Kottervisserij	40
7.2 Grote zeevisserij	41
7.3 Mosselcultuur	42
8. FINANCIËLE POSITIE VAN DE KOTTERVISSERIJ	45
8.1 De financiering van investeringen	45
8.2 De ruimte voor het dekken van financieringslasten	46
9. SUMMARY	50

Woord vooraf

Van de belangrijkste sectoren van de Nederlandse visserij - kottervisserij, grote zeevisserij en mosselcultuur - wordt in "Visserij in cijfers" zo snel mogelijk na afloop van het kalenderjaar een overzicht gegeven van de bedrijfsresultaten.

Voor de kottervisserij en de grote zeevisserij zijn de voorlopige cijfers over 1982 gebaseerd op zo goed mogelijk uit de bedrijfseconomische boekhoudingen vastgestelde werkelijke opbrengstcijfers en gegevens van enkele kostensoorten. Voor de overige kosten zijn schattingen gemaakt. De bepaling van de bedrijfsresultaten van de mosselkwekerijen geschiedt niet op basis van bedrijfseconomische boekhoudingen doch aan de hand van fiscale jaarstukken. Omdat deze veelal vrij laat ter beschikking komen moesten de resultaten van de laatste twee seizoenen worden geraamd.

Ter vergelijking zijn naast de voorlopige cijfers van 1982 de definitief berekende gegevens over een aantal voorafgaande jaren vermeld. Voorts zijn totale resultaten per sector berekend.

Voor het eerst in de reeks "Visserij in cijfers" zijn dit jaar gegevens opgenomen over de markt voor visprodukten en over de financiële positie van de kottersector.

Aan de totstandkoming van het rapport hebben, onder leiding van drs. W. Smit, verschillende medewerkers van de Afdeling Visserij en Bosbouw een bijdrage geleverd. Daarvan moeten afzonderlijk worden genoemd drs. W.P. Davidse voor het hoofdstuk over de financiële positie, A. den Dulk voor de rentabiliteitsgegevens van de kottervisserij, K.M. Horjus voor de gegevens van de mosselcultuur, J. de Jager voor de gegevens van de grote zeevisserij en ir.J.G.P. Smit voor het hoofdstuk over de markt voor visprodukten.

Ten slotte is een woord van dank op zijn plaats aan de vele reders, schipperseigenaren en mosselkwekers, die op basis van vrijwilligheid de gegevens beschikbaar hebben gesteld welke voor de berekening van de cijfers onontbeerlijk waren. Daarbij moet tevens de veelal zeer prettige samenwerking met een aantal administratie- en accountantskantoren worden vermeld.

De Directeur,



(J. de Veer)

Den Haag, juli 1983

1. Samenvatting

Kottervisserij

De investeringsactiviteit in de kottersector is ook in 1982 voortgegaan met als gevolg een vlootuitbreiding. De resultaten per vaartuig liepen bijna over de gehele lijn terug door veelal lagere besommingen en hogere kosten. Ook de inkomens van de opvarenden stonden onder druk. Totaalcijfers van de kottersector lieten, bij een geringe besommingsstijging, een aanzienlijke teruggang van het netto-resultaat zien tot een tekort van 42 miljoen gulden.

Grote zeevisserij

Ook in deze sector is geïnvesteerd en wel in een aantal grote vrieshektrawlers van de "vierde generatie". De resultaten per schip liepen op de kleinere trawlers enigszins terug, doch leidden nog wel tot een positief netto-resultaat, met overigens lagere inkomens voor de opvarenden. De grote zeevisserij als geheel besomde meer, doch hogere kosten lieten het netto-overschot dalen van 9 miljoen gulden in 1981 tot 3 miljoen in 1982.

Mosselcultuur

Deze sector kenmerkte zich door een gelijkblijvend aantal bedrijven en een gelijkblijvende vloot, waarvan echter de capaciteit per schip door investeringen toenam. De besommingen per bedrijf stegen in 1982/1983 in het algemeen, evenals de netto-resultaten. Voor de kleinere bedrijven werd echter nog een netto-tekort berekend. De totale sector liet grotere aanvoeren zien met een hogere opbrengst. Door kostenstijgingen liep het netto-resultaat slechts in geringe mate op en kwam op een niveau even boven de nullijn.

Financiële positie kottervisserij

De verslechterde resultaten in de kottersector hebben, te zamen met de voortdurende investeringsactiviteit, de financiële positie van de bedrijven ongunstig beïnvloed. Het totale vreemde vermogen is in de laatste jaren aanzienlijk toegenomen; meer dan de helft van de kotterbedrijven werd sinds eind 1978 als gevolg van de aankoop van een nieuw of tweedehands vaartuig opnieuw gefinancierd. De daaruit voortvloeiende aflossings- en renteverplichtingen konden volgens voorlopige ramingen in 1982 niet geheel uit de bruto-kasstroom worden gedekt. In 1981 kon al slechts naar schatting 60% van de bedrijven in staat worden geacht aflossing en rente volledig te betalen. In 1982 zal dit percentage naar alle waarschijnlijkheid nog zijn afgenomen.

De markt voor visprodukten

De omzet van de vishandel en de visverwerkende industrie is volgens globale ramingen in 1982 licht gestegen. Vooral de export nam toe, de binnenlandse afzet bleef praktisch gelijk. Van de onderscheiden sectoren nam de omzet van pelagische vis toe, die in de overige sectoren bleef vrijwel gelijk.

2. Algemeen overzicht aanvoersector

Investerings en vloot

Het jaar 1982 heeft zich gekenmerkt door een voortgaande investeringsactiviteit in de Nederlandse vissersvloot. Het in bedrijf stellen van 31 nieuwe schepen, de vervanging van 32 motoren en een aantal andere investeringen brachten een totaal investeringsbedrag van 160 miljoen gulden met zich mee. In aantallen schepen werden daarbij de vloten van de kottervisserij en de grote zeevisserij groter, die van de mosselcultuur bleef gelijk. De totale capaciteit werd mede door vergroting van de gemiddelde grootte van de schepen in alle drie sectoren groter. Een en ander leidde per eind 1982 tot een totaal motorvermogen van ruim 540.000 pk, dat is 6,5% meer dan een jaar eerder.

Ook het aantal opvarenden is in 1982 verder toegenomen. In de mosselcultuur is de werkgelegenheid praktisch constant, in de kottervisserij is deze sinds 1976 gestaag toegenomen, hoewel niet in de mate waarin het motorvermogen is toegenomen. In de grote zeevisserij is de daling van de werkgelegenheid na 1979 in een stijging veranderd. Opvallend is de relatief grote werkgelegenheid ten opzichte van het motorvermogen in de grote zeevisserij. In de kottervisserij stonden per eind 1982 ruim 5,5 man per 1000 pk aan boord, in de grote zeevisserij 8 man. Dit hangt samen met de diepvriesverwerking aan boord van de vrieshektrawlers die extra mankracht vereist..

Aanvoer en besomming

In de kottervisserij zijn zowel aanvoer als besomming licht gestegen ten opzichte van 1981. Voor de grote zeevisserij was deze stijging relatief wat groter. In beide sectoren was de stijging echter nominaal geringer dan die van het motorvermogen en dus in grote lijnen van de visserij-inzet. Met inachtneming van de inmiddels opgetreden geldontwaarding (plm. 6%) is de achterstand in de ontwikkeling van de besommingen uiteraard groter. Ook in de mosselcultuur was de aanvoer hoger, doch de opbrengst daarentegen lager. Zoals blijkt uit een opstelling per seizoen (zie het hoofdstuk over de mosselcultuur) was in het seizoen 1982/1983 de opbrengst hoger dan in het voorgaande seizoen.

Prijsverloop

De prijsontwikkeling van de verschillende vissoorten is in 1982 uiteenlopend geweest. Volgens voorlopige gegevens over de eerste negen maanden werd in 1982 de rondvis algemeen duurder, doch de platvis echter goedkoper, in het bijzonder de fijne vissoorten als tong en tarbot. Garnalen en mosselen werden, samenhangend met de grotere aanvoer, eveneens goedkoper.

Aan de kostenkant was sprake van een algemene prijsstijging, die echter voor de olie in vergelijking met voorgaande jaren vrij beperkt bleef. In vele andere gevallen is de prijsstijging echter boven de geldontwaarding uitgekomen.

Tabel 2.1 Totaaloverzicht van de vloot van de zeevisserij en de mosselcultuur (per 31 december)

	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982 1)
Aantal vaartuigen:							
- kottervisserij 2)	500	495	498	501	535	563	576
- grote zeevisserij	42	42	29	26	22	24	26
- mosselcultuur	<u>86</u>	<u>85</u>	<u>83</u>	<u>82</u>	<u>82</u>	<u>82</u>	<u>82</u>
Totaal	628	622	610	609	639	669	684
Totaalmotorvermogen (in 1000 kW):							
- kottervisserij 2)	240	239	240	247	282	316	332
- grote zeevisserij	48	49	38	36	33	40	47
- mosselcultuur	<u>16</u>	<u>17</u>	<u>17</u>	<u>17</u>	<u>18</u>	<u>19</u>	<u>19</u>
Totaal	304	305	295	300	333	375	398
(in 1000 pk):							
- kottervisserij 2)	326	325	326	337	384	430	452
- grote zeevisserij	66	66	52	49	45	54	64
- mosselcultuur	<u>22</u>	<u>23</u>	<u>23</u>	<u>24</u>	<u>25</u>	<u>25</u>	<u>26</u>
Totaal	414	414	401	410	454	509	542
Aantal vaartuigen met een ouderdom van:							
0 - 10 jaar	283	271	235	212	227	248	260
11 - 20 jaar	160	166	183	198	204	189	174
meer dan 20 jaar	185	185	192	199	208	232	250
Aantal opvarenden:							
- kottervisserij 2)	2097	2107	2136	2176	2287	2496	2550
- grote zeevisserij	578	581	439	420	439	468	511
- mosselcultuur	<u>265</u>	<u>269</u>	<u>261</u>	<u>261</u>	<u>267</u>	<u>267</u>	<u>267</u>
Totaal	2940	2957	2836	2857	2993	3231	3328

1) Voorlopige cijfers.

2) Inclusief garnalenvisserij.

Bron: Directie van de Visserijen; Scheepvaartinspectie; CBS;
Produktschap voor Vis en Visprodukten; LEI.

Tabel 2.2 Overzicht van de investeringen in de visserij 1)

	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
Kottervisserij 2)							
Aantal nieuwe schepen	3	-	2	11	31	30	24
Aantal andere schepen 3)	-	-	-	1	10	8	5
Aantal verlengingen e.d.	1	1	2	9	5	7	2
Aantal nieuwe motoren	20	23	16	30	12	17	24
Investering in mln gld.	9	7	8	46	109	118	96
Grote zeevisserij							
Aantal nieuwe schepen	-	-	-	-	1	3	3
Aantal andere schepen 3)	-	-	-	-	-	-	-
Aantal verlengingen e.d.	-	-	-	3	10	-	-
Aantal nieuwe motoren	-	-	-	-	-	-	1
Investering in mln gld.	0	0	0	4	27	47	54
Mosselcultuur							
Aantal nieuwe schepen	1	-	4	-	5	2	1
Aantal andere schepen 3)	-	-	2	-	-	1	-
Aantal verlengingen e.d.	3	4	12	2	5	7	4
Aantal nieuwe motoren	16	10	12	5	4	7	5
Investering in mln gld.	5	3	9	2	10	7	5
Overige visserijen							
Aantal nieuwe schepen	6	6	11	9	1	5	3
Aantal andere schepen 3)	-	-	-	-	-	1	-
Aantal verlengingen e.d.	-	-	3	1	1	2	3
Aantal nieuwe motoren	4	3	8	3	-	1	2
Investering in mln gld.	4	4	7	6	2	9	5
Totale vloot							
Aantal nieuwe schepen	10	6	17	20	38	40	31
Aantal andere schepen 3)	-	-	2	1	10	10	5
Aantal verlengingen e.d.	4	5	17	15	21	16	9
Aantal nieuwe motoren	40	36	36	38	16	25	32
Investering in mln gld.	18	14	24	58	148	181	160

1) Bruto-investeringen, excl. elektronische apparatuur en dekapparatuur; peildatum: tijdstip van in de vaart brengen; na 1978 na aftrek van WIR-premie.

2) Inclusief garnalenvisserij.

3) Tweedehands schepen uit het buitenland of uit andere bedrijfstakken.

Tabel 2.3 Aanvoer en opbrengst van de Nederlandse zee- en kust-
visserij 1)

	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982 2)
Aanvoer (mln kg):							
kottervisserij 3)	114	114	126	133	149	162	167
grote zeevisserij	<u>71</u>	<u>69</u>	<u>82</u>	<u>104</u>	<u>126</u>	<u>175</u>	<u>202</u>
Totaal zeevisserij	185	183	208	237	275	337	369
mosselcultuur	64	95	103	84	67	95	112
oestercultuur	1	1	1	1	1	1	1
diversen	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>1</u>	<u>1</u>	<u>1</u>	<u>1</u>	<u>1</u>
Totaal	250	279	313	323	344	434	483
Opbrengst (mln gld.):							
kottervisserij 3)	321	327	368	421	438	521	541
grote zeevisserij	<u>97</u>	<u>97</u>	<u>86</u>	<u>86</u>	<u>98</u>	<u>143</u>	<u>168</u>
Totaal zeevisserij	418	424	454	507	536	664	709
mosselcultuur	29	25	37	50	53	39	37
oestercultuur	16	15	16	15	11	10	12
diversen	<u>1</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>1</u>	<u>1</u>	<u>1</u>
Totaal	464	464	507	572	601	714	759

1) Incl. aanvoer en opbrengst in Belgische, Britse, West-Duitse
en Deense havens.

2) Voorlopige cijfers.

3) Incl. garnalenvisserij.

Brons: CBS; LEI.

Tabel 2.4 Prijsindexcijfers van in Nederlandse havens aangevoerde visprodukten (1970 = 100)

	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982 1)
Kabeljauw	207	195	196	217	217	227	287
Schelvis	227	256	251	254	231	261	347
Wijting	185	208	184	186	189	194	254
Koolvis	251	264	322	401	496	456	545
Tong	179	171	177	201	236	246	195
Schol	206	205	244	264	254	287	279
Tarbot	167	172	187	195	264	337	326
Schar	179	164	182	196	192	231	216
Garnalen	135	245	171	137	138	187	150
Mosselen	170	96	133	217	293	149	128
Oesters	155	175	180	176	209	235	243

1) Voorlopige cijfers januari t/m september.

Bron: CBS.

Tabel 2.5 Prijsindexcijfers van kostenfactoren in de visserij 1)
(1970=100; jaargemiddelden; waar niet anders vermeld
bron: LEI)

	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982 2)
Gasolie zeevisserij 3)	320	324	313	484	694	836	868
Gasolie kustvisserij 4)	241	244	237	346	480	571	592
Smeerolie	145	149	150	155	187	228	233
IJs	194	202	221	228	244	264	288
Zout	159	167	183	224	259	309	359
Nylongaren	136	136	136	144	155	161	172
Nylonnetwerk	142	142	142	150	160	166	175
Nylon boomkornetten	129	138	145	149	156	169	179
Nylon touwwerk	128	128	128	135	146	152	163
Staaldraad	221	218	218	222	239	258	283
Voeding 5)	153	161	162	166	175	185	196
Onderhoud/reparatie	212	225	236	248	261	274	291
Bouwkosten schepen 6)	212	225	236	211	222	233	256

1) Na aftrek van BTW.

2) Voorlopige cijfers.

3) Excl. bijzonder invoerrecht op minerale oliën.

4) Incl. bijzonder invoerrecht op minerale oliën.

5) Bron: CBS.

6) Na 1978 na aftrek WIR-premie.

3. De markt voor visprodukten

3.1 Totaaloverzicht

De omzet van de Nederlandse visindustrie beliep in 1982 een bedrag van ruim 2 miljard gulden (groothandelsprijzen), dat is ongeveer 4% meer dan in 1981. Van de totale omzet werd bijna twee derde uit de export verkregen; in 1981 lag de verhouding tussen export en binnenlandse afzet in ongeveer dezelfde orde van grootte. De uitvoerwaarde steeg in 1982 met ruim 6%, terwijl de (zeer globale) gegevens over de waarde van de binnenlandse afzet wijzen op een geringe daling.

Gerekend naar het aanvoergewicht was van het totale aanbod in Nederland 73% afkomstig van de eigen visserij en kwekerij. Naar waarde gemeten was dit percentage lager, hetgeen samenhangt met de invoer van voor een deel reeds verwerkte produkten, waarvan door toevoeging van verwerkingskosten de prijzen hoger waren.

De betekenis van de uitvoer voor de verschillende sectoren in de Nederlandse visserij en visindustrie moet, rekeninghoudend met de invoer, nog hoger worden aangeslagen dan de verhouding tussen uitvoer en binnenlandse afzet laat zien. Naar hoeveelheid blijkt zelfs meer uitgevoerd te worden dan wordt aangevoerd. Deze verhouding ligt echter in de verschillende sectoren niet steeds gelijk.

De uitvoer is naar waarde aanzienlijk groter dan de invoer, zodat Nederland in de visserijsector nog steeds een belangrijke netto-exporteur genoemd kan worden. Het uitvoersaldo was met ruim driekwart miljard gulden bijna 20% hoger dan in 1981, doordat tegenover de gestegen uitvoerwaarde de invoerwaarde terugliep. Naar sectoren gemeten was het uitvoersaldo als volgt (in milj. guldens):

	1981	1982
Rond- en platvis	460	458
Pelagische vis	174	258
Schelpdieren	90	103
Schaaldieren	-1	18
Zoetwatervis	-35	-32
Diverse conserven	<u>-54</u>	<u>-48</u>
Totaal (excl. vismeel en -olie)	634	757

3.2 Rond- en platvis

De totale hoeveelheid verhandelde en verwerkte rond- en platvis was in 1982 praktisch gelijk aan die in 1981. Wel was binnen deze categorie sprake van verschuivingen tussen de verschillende vissoorten. Zo nam de hoeveelheid schol toe en vertoonde met name

die van kabeljauw een teruggang. De gezamenlijke aankoopwaarde van rond- en platvis beliep ruim 650 miljoen gulden, dat is weinig meer dan in 1981. In dit totaal had de in Nederlandse havens aangevoerde rond- en platvis een aandeel van 80%.

De naar hoeveelheid praktisch ongewijzigde afzet bleef naar waarde ook ongeveer gelijk op een niveau van bijna 800 miljoen gulden. Opmerkelijk is de vrij sterk gestegen uitvoer van verwerkte rond- en platvis (filets). Zowel naar volume als naar waarde werd in 1982 bijna 20% meer hiervan geëxporteerd.

Binnen de totale export was - samenhangend met het gewijzigde aanvoerbeeld - die van kabeljauw aanzienlijk lager. De teruggang van de uitgevoerde hoeveelheid kon slechts gedeeltelijk worden gecompenseerd door een meer dan 25% hogere uitvoerprijs. Ook de waarde van de uitgevoerde tong daalde, voornamelijk als gevolg van lagere uitvoerprijzen.

In de sector rond- en platvis was, naar waarde gemeten, het uitvoersaldo in 1982 bijna 10% lager dan in 1981. De invoer is daarbij sterker toegenomen dan de uitvoer. De binnenlandse afzet liet volgens globale gegevens praktisch geen groei zien.

3.3 Pelagische vis

De belangrijkste soorten in deze categorie zijn haring, makreel en horsmakreel. De in totaal beschikbare hoeveelheid was met 306 miljoen kg 8% hoger dan in 1981. De aankoopwaarde steeg echter minder en wel met slechts 3%. Het aandeel van de eigen aanvoer nam naar waarde gerekend toe van 51% tot 59% dank zij hogere aanvoeren en een lagere invoer. Van dit laatste is een van de oorzaken het weer op gang komen van de Nederlandse Noordzee-haringvisserij. Dit weerspiegelt zich bijvoorbeeld in een daling van de invoer van gezouten haring tot ongeveer 65% van die in 1981.

De afzet van pelagische vis had voornamelijk plaats in het buitenland (66% van de geldomzet). Voor de binnenlandse afzet, welke ongeveer gelijk bleef, was vooral die van gezouten haring van betekenis.

Het uitvoersaldo van pelagische vis nam in 1982 ten opzichte van 1981 met bijna 50% toe als gevolg van een toenemende uitvoer en lagere importen.

3.4 Schaal- en schelpdieren

De totale waarde van het aanbod van schaal- en schelpdieren was in 1982 vrij aanzienlijk lager dan in 1981, ondanks een toegenomen beschikbare hoeveelheid. Een belangrijke oorzaak daarvan was de grote aanvoer van zowel mosselen als garnalen in 1982, met de daarbij optredende prijsdalingen. Voor de markt van schaaldieren kwam de grootste hoeveelheid ter beschikking uit importen, voor de schelpdieren was de eigen aanvoer overwegend.

De totale omzet bleef gelijk, waarbij een stijging in de schelpdierensector werd gecompenseerd door een daling in de schaaldierensector. In het buitenland werd in de gezamenlijke schaal- en schelpdierensector iets meer omgezet dan in 1981, in het binnenland wat minder.

Het uitvoersaldo voor schaaldieren was in 1981 praktisch nul, maar in 1982 rond 18 miljoen gulden. Voor de handelsbalans zijn de schelpdieren van grotere betekenis, gezien een uitvoersaldo van respectievelijk 90 en 103 miljoen gulden in 1981 en 1982.

Tabel 3.1 Aanbod en afzet van visserijprodukten (ramingen, incl. zoetwatervis)

	1981		1982	
	mln kg 1)	mln gld.	mln kg 1)	mln gld.
Aanbod:				
Invoer	190	594	183	548
Aanvoer	<u>454</u>	<u>765</u>	<u>496</u>	<u>810</u>
Totaalaanbod	644	1359	679	1358
Afzet:				
Uitvoer	494	1228	532	1305
Binnenlandse afzet 2)	<u>146</u>	<u>752</u>	<u>151</u>	<u>747</u>
Totaalafzet	640	1980	683	2052

1) Omgerekend naar aanvoergewicht.

2) Tegen groothandelsprizen.

Tabel 3.2 Aanbod en afzet van rond- en platvis (ramingen)

	1981		1982	
	mln kg 1)	mln gld.	mln kg 1)	mln gld.
Aanbod:				
Invoer vers en diepgevroren	18	66	21	67
Invoer verwerkte produkten	<u>18</u>	<u>58</u>	<u>21</u>	<u>65</u>
Totaalinvoer	36	124	42	132
Aanvoer	<u>155</u>	<u>508</u>	<u>150</u>	<u>522</u>
Totaalaanbod	191	632	192	654
Afzet:				
Uitvoer vers en diepgevroren	82	405	68	375
Uitvoer verwerkte produkten	<u>55</u>	<u>179</u>	<u>66</u>	<u>215</u>
Totaaluitvoer	137	584	134	590
Binnenlandse afzet 2)	<u>56</u>	<u>205</u>	<u>59</u>	<u>207</u>
Totaalafzet	193	789	193	797

1) Omgerekend naar aanvoergewicht.

2) Tegen groothandelsprizen.

Tabel 3.3 Aanbod en afzet van pelagische vis (ramingen)

	1981		1982	
	mln kg 1)	mln gld.	mln kg 1)	mln gld.
Aanbod:				
Invoer vers en diepgevroren	78	91	75	79
Invoer gezouten haring	18	28	12	19
Invoer verwerkte produkten	<u>5</u>	<u>24</u>	<u>5</u>	<u>24</u>
Totaalinvoer	101	143	92	122
Aanvoer	<u>182</u>	<u>149</u>	<u>214</u>	<u>179</u>
Totaalaanbod	283	292	306	301
Afzet:				
Uitvoer vers en bevroren	200	197	223	246
Uitvoer gezouten haring	22	56	24	56
Uitvoer verwerkte produkten	<u>17</u>	<u>64</u>	<u>20</u>	<u>78</u>
Totaaluitvoer	239	317	267	380
Binnenlandse afzet 2)	<u>41</u>	<u>190</u>	<u>42</u>	<u>192</u>
Totaalafzet	280	507	309	572

1) Omgerekend naar aanvoergewicht.

2) Tegen groothandelsprizen.

Tabel 3.4 Aanbod en afzet van schaal- en schelpdieren (ramingen)

	1981		1982	
	mln kg 1)	mln gld.	mln kg 1)	mln gld.
Aanbod:				
Invoer schaaldieren	28	161	24	135
Invoer schelpdieren	<u>6</u>	<u>12</u>	<u>8</u>	<u>11</u>
Totaalinvoer	34	173	32	146
Aanvoer schaaldieren	5	23	8	28
Aanvoer schelpdieren	<u>108</u>	<u>65</u>	<u>118</u>	<u>53</u>
Totaalaanbod	147	261	158	227
Afzet:				
Uitvoer schaaldieren	22	160	21	153
Uitvoer schelpdieren	<u>88</u>	<u>102</u>	<u>102</u>	<u>114</u>
Totaaluitvoer	110	262	123	267
Binnenl.afzet schaald. 2)	11	192	11	190
Binnenl.afzet schelpd. 2)	<u>22</u>	<u>28</u>	<u>24</u>	<u>25</u>
Totaalafzet	143	482	158	482

1) Omgerekend naar aanvoergewicht. 2) Tegen groothandelsprizen.

Tabel 3.5 Invoer en uitvoer van vis en visproducten 1960, 1970, 1980 en 1982 1)

		Invoer		Uitvoer	
		volume (mln kg prod.-gewicht)	waarde (mln gld.)	volume (mln kg prod.-gewicht)	waarde (mln gld.)
Pelagische vis					
vers en diepgevroren	1960	9	2	33	15
	1970	23	17	19	15
	1980	61	97	109	92
	1982	76	79	238	246
gezouten	1960	2	1	34	26
	1970	15	6	25	40
	1980	13	28	17	58
	1982	9	19	18	56
gerookt	1960	.	.	5	5
	1970	.	.	4	11
	1980	.	.	4	17
	1982	.	3	6	29
Zee- en zoetwatervis					
vers en diepgevroren	1960	9	16	21	47
	1970	26	67	70	211
	1980	39	213	116	538
	1982	38	210	104	629
gedroogd / gezouten/ gerookt	1960	1	1	2	3
	1970	.	.	2	9
	1980	1	7	2	19
	1982	1	7	1	13
Schaaldieren	1960	1	7	4	17
	1970	3	22	6	38
	1980	16	138	15	136
	1982	15	148	13	153
Schelpdieren	1960	10	1	59	17
	1970	9	7	50	32
	1980	14	22	49	91
	1982	9	18	102	114
Conserven	1960	4	14	15	18
	1970	8	38	8	21
	1980	14	95	12	82
	1982	11	89	17	96
Vismeel	1960	136	52	6	2
	1970	134	86	37	26
	1980	48	51	12	13
	1982	73	75	15	17
Traan/visolie	1960	?	?	?	?
	1970	?	?	?	?
	1980	142	126	12	17
	1982	184	175	14	19
Totaal	1960	172	94	179	151
	1970	219	244	223	401
	1980	348	778	348	1063
	1982	416	823	528	1372

1) 1982 voorlopige cijfers.

Bron: CBS.

4. Kottervisserij

4.1 De vloot

Het jaar 1982 viel midden in de lopende nieuwbouwgolf die in 1979 begon. Aan de kottervloot werden 24 nieuwe eenheden toegevoegd, voor het merendeel grote kotters van 1500 en meer pk, doch ook kotters van 300 pk. Bovendien is de kottervloot uitgebreid met een vijftal oudere schepen, meest kleine garnalenschepen die of wel een tijdlang opgelegd zijn geweest of uit het buitenland afkomstig waren. Tegenover de toeneming van de totale kottervloot met 29 schepen stond het afstoten van 16 vaartuigen, voor een deel door verkoop aan het buitenland en voorts door buitengebruikstelling en verlies op zee.

Doordat bovendien op 24 kotters de bestaande motoren zijn vervangen door - merendeels sterkere - motoren is het totale motorvermogen van de kottervloot wederom gestegen en wel van 430.000 pk per eind 1981 tot 452.000 pk ultimo 1982. Het gemiddelde voortstuwingsvermogen per schip is daarbij opgelopen van 765 tot 785 pk. Al deze bouwactiviteiten hebben een investeringsbedrag van bijna 100 miljoen gulden opgeëist.

De mutaties in de vloot hebben niet op alle categorieën dezelfde invloed gehad. De vloot kleinere kotters tot en met 300 pk (voor 60% ingezet op de garnalenvisserij en voorts op diverse visserijen op rond- en platvis) nam per saldo met 14 eenheden toe, overigens bijna geheel in de 300 pk-klasse. Hieronder zijn te rekenen een aantal zogenaamde Eurokotters.

De groep kotters van 301 tot 1100 pk (voor 40% op de boomkorvisserij ingezet, voor eveneens 40% in de spanvisserij en voor het overige in de bordentrawlvisserij) verminderde met 13 schepen.

Boven 1100 pk (schepen die praktisch uitsluitend op de boomkorvisserij worden ingezet, hoewel in 1981 en 1982 met enkele kotters in span werd gevist) kwamen er 12 schepen bij.

De nieuwbouwactiviteit heeft de leeftijdsopbouw van de totale kottervloot weinig beïnvloed door het wederom een jaar ouder worden van de bestaande vloot. Het aandeel van de schepen tot 10 jaar oud steeg licht (van 38% in 1981 tot 39% in 1982), maar de groep schepen van meer dan 20 jaar oud nam eveneens toe (van 29 tot 32%). Deze laatste stijging werd met name veroorzaakt doordat minder oudere kotters uit de vaart werden genomen dan er nieuwe bijkwamen. Omdat het merendeel van de grote kotters relatief nieuw is, terwijl met name voor de kleinste kotters het omgekeerde geldt, heeft qua vervangingswaarde een aanzienlijk groter deel van de kottervloot een ouderdom tot en met 10 jaar (in 1982 ongeveer twee derde).

4.2 Bedrijfsresultaten per vaartuig

Bij de cijfers over de bedrijfsresultaten (tabel 4.2) zijn ook de loonkosten per opvarende vermeld, inclusief het aandeel in de sociale voorzieningen. In voorgaande publikaties werd het bedrag zonder sociale voorzieningen vermeld, doch voor een betere vergelijkbaarheid tussen groepen kotters waarin de sociale voorzieningen verschillend zijn geregeld zijn de totale loonkosten een betere maatstaf.

In 1982 zijn praktisch over de gehele lijn de bedrijfsresultaten in de kottervisserij ongunstiger geweest dan in 1981. De oorzaken voor deze terugval waren echter niet voor alle groepen dezelfde. Uiteraard hebben kostenstijgingen hun traditionele rol gespeeld, hoewel in doorsnee in mindere mate dan in een aantal voorgaande jaren. Met name de stijging van de energieprijzen, in de visserij dus de olieprijs, is minder geweest dan in de jaren 1979 tot en met 1981. Op het netto-resultaat heeft deze beperkte stijging echter toch wel een niet te verwaarlozen invloed gehad, met name bij de grote kotters waar het energieverbruik ten opzichte van de besomming relatief hoog is. Daarnaast hebben zich echter op het gebied van vangsten, visprijzen en ook wel de inzet van de vloot in de verschillende visserijen, een aantal ontwikkelingen afgespeeld die voor het merendeel een negatief effect op de bedrijfsresultaten hadden.

Voor de kleinere kotters was daar in de eerste plaats de gang van zaken met betrekking tot de garnalervisserij. In de Zuid werd redelijk gevangen, doch een prijsdaling compenseerde dit effect voor een deel. Voorts mag niet worden vergeten dat deze vangsten zijn gemaakt met een grotere vlootinzet dan in 1981 (in man-jaren gerekend ongeveer 50% groter). Dit brengt met zich mee dat de inzet in andere visserijen, op plat- en rondvis, kleiner was zodat deze visserijen aan het totale resultaat in mindere mate bijdroegen. Voor de kleinste kotters in de Noord was de prijsdaling van Waddenzeegarnalen zodanig dat de besommingen aanzienlijk omlaag gingen, evenals de netto-resultaten en de inkomens van de opvarenden. Slechts de kotters rond 300 pk, waaronder een aantal nieuwe, konden zowel in het zuiden als in het noorden hogere besommingen maken met redelijke netto-resultaten. Voor de vissers met deze kotters was met name de flexibiliteit - de mogelijkheid om naar gelang van de uitkomsten het schip op verschillende visserijen in te zetten - een belangrijke steun in de rug. In deze groep schepen werd echter de teruggang van de kabeljauwvangsten merkbaar in het resultaat.

Dit laatste geldt in nog sterkere mate voor de kleine midden-slagkotters tot 800 pk. Hoewel ook vele van deze kotters op verschillende visserijen inzetbaar zijn, werkten enkele factoren in ongunstige zin. Daarvan moet de genoemde daling van de kabeljauwvangsten - met de bordentrawl en in de spanvisserij - worden vermeld, ondanks een prijsstijging van deze vissoort. De boomkorvisserij leverde voor deze schepen eveneens een lager rendement op

als gevolg van niet bevredigende vangsten en de ongunstige ontwikkeling van de tongprijzen. Met de spanvisserij op haring kon het resultaat nog wel worden verbeterd.

Voor de grotere middenslagkotters, tot 1100 pk, waren de resultaten minder ongunstig. De bordentrawlvisserij - voornamelijk door de Katwijkse vloot - was door de kabeljauwsituatie niet rooskleurig. Daartegenover werden in de spanvisserij, met name die op haring, goede resultaten geboekt en leverde de boomkorvisserij redelijke besommingen op. In deze categorie is het duidelijk dat de nogal op de bordentrawl gespecialiseerde kotters met bemanning op arbeidsovereenkomst de grootste tekorten lieten zien. Van de maatschapskotters waren ten slotte de resultaten voor de Zuidkotters wat beter dan voor de Noordkotters.

De grote kotters, boven 1100 pk, konden ondanks de lagere tongprijzen voor een groot deel de besommingen op peil houden; dat geldt met name voor de grootste kotters. De met enkele kotters uitgeoefende spanvisserij (op haring en kabeljauw) leverde betere resultaten op dan in 1981. Hier kwamen echter in de boomkorvisserij de niet zo sterke olieprijsstijgingen nog relatief hard aan, vooral omdat door een grotere inzet van de schepen (meer zeedagen) het olieverbruik gemiddeld per groep omhoog ging met 4 tot 9%. Dit heeft voor een categorie kotters waar de olielasten toch al een groot deel van de besomming uitmaken sterk kostenverhogend gewerkt. Doordat de olielasten bij de bepaling van het bemanningsdeel worden verrekend (bij de vissers op arbeidsovereenkomst in mindere mate dan bij de maatschapsvissers) zijn dan ook bij deze kotters de inkomens van de opvarenden nogal sterk teruggelopen.

Bij een beschouwing van het verloop van de bedrijfsresultaten in de verschillende groepen is niet aan de indruk te ontkomen dat verschuivingen in de vloot - trendmatig naar steeds meer grote kotters - het beeld scheef trekken. Bedrijven in de groepen middenslagkotters, en ook de "kleinere" grote kotters van om en nabij 1200 pk - die regelmatig de beste resultaten boekten beschikten over de omvangrijkste financiële middelen en de meeste goodwill bij kredietverschaffers om grote investeringen te kunnen doen. Na de overgang van dergelijke bedrijven op grotere kotters ligt het in de lijn der verwachtingen dat het gemiddelde resultaat van de overblijvende middenslagkotters relatief laag gaat uitvallen. Het is echter op dit moment niet mogelijk om van dit "drainage-effect" de kwantitatieve gevolgen te meten.

4.3 Bedrijfsresultaten per tak van visserij

In de sector kottervisserij zijn activiteiten samengevat die wat betreft de bedrijfsorganisatie onder één noemer zijn te brengen: de exploitatie van één of enkele kotters door een (schipper-) eigenaar of een familie-onderneming, in enkele gevallen uitgegroeid tot kotterrederijen met 4 tot 5 schepen. Binnen deze sector

is echter sprake van uiteenlopende bedrijven, zowel wat betreft de omvang - kotters van 100 pk tot 2400 pk - als wat betreft de uitgeoefende visserijen. Over de omvang waarin deze visserijen worden bedreven, zowel voor de totale vloot als voor de afzonderlijke pk-groepen, geven de cijfers in tabel 4.3 een indruk. Omdat met vele schepen meer dan één visserij wordt uitgeoefend kan de vlootinzet daarbij moeilijk gelden als criterium. Daarom is de inzet in de verschillende visserijen uitgedrukt in manjaren. Aansluitend daarop is de gemiddelde arbeidsopbrengst per manjaar in tabel 4.4 vermeld als een algemene maatstaf voor de met de visserijen bereikte resultaten.

De inzet in de boomkorvisserij is van 1978 tot 1981 vrij constant gebleven (met een uitschieter in 1979). Een regelmatige toename van de boomkorinzet met grote kotters - samenhangend met de vlootuitbreiding in die groep, waarin de boomkorvisserij centraal staat - werd gecompenseerd door een aanzienlijke daling van de inzet in deze visserij met kleinere kotters. In 1982 was de stijging bij de grote kotters zo groot, dat ook in totaal de boomkorinzet steeg. Het resultaat per manjaar vertoont in de periode 1978-1982 een daling, waaraan de sterk gestegen oliecosten in deze energie-intensieve visserij niet vreemd is.

De inzet in de bordentrawlvisserij - voornamelijk op rondvis - vertoont een wisselend beeld met echter in 1982 een sterke teruggang. Het wat minder ruim voor handen zijn van kabeljauw en de efficiënter kabeljauwvisserij in de spanvisserij hangen daarmee direct samen. Na een relatief hoog niveau in 1979 zijn de resultaten per manjaar in deze tak van visserij in 1982 op een dieptepunt terecht gekomen. Het zwaartepunt valt in deze visserij in de groep kotters van 601-1100 pk, waaronder een flink aantal kotters met bemanning op arbeidsovereenkomst, welke op deze visserij zijn gespecialiseerd.

De uitbreiding van de totale inzet is, via verschillende verschuivingen, terecht gekomen in de spanvisserij. Voor een groot deel is dit een visserij op rondvis (kabeljauw), doch in de laatste jaren is daar de spanvisserij op verse en gezouten haring bijgekomen, met name voor de grotere middenslagkotters. Binnen de spanvisserij op kabeljauw heeft zich, na geslaagde experimenten, een snelle ontwikkeling voorgedaan ten gunste van de Deense spanzegen. Afzonderlijke gegevens van deze specialiteit zijn echter niet beschikbaar. De resultaten per manjaar in de spanvisserij zijn wel wisselend geweest, doch stonden in 1982 op een hoger niveau dan in andere visserijen. De wat mindere resultaten in de kabeljauwspanvisserij worden daarbij gecompenseerd door redelijke resultaten in de haringspanvisserij.

De garnalenvisserij - uitgeoefend met kotters tot en met 300 pk - ondervond in 1982 een stijging van de inzet, samenhangend met een grotere garnalenstand voor de kust. Het naar regio wisselende succes van de garnalenvisserij - in het zuiden beter, in het noorden, vooral voor de kustvisseren, minder - en het feit dat een deel van de garnalenvisserij wordt uitgeoefend met tamelijk grote,

nieuwe kotters met een relatief hoog kostenniveau leidde tot wat lagere uitkomsten per manjaar.

Als totaliteit blijkt de arbeidsopbrengst per manjaar sinds 1978 in het algemeen te zijn teruggelopen. De teruggang was sterker naarmate kotters groter waren. Dit vindt zijn oorzaak in de grotere gevoeligheid voor oliekostenstijgingen bij de grotere kotters, waarbij een extra accent wordt gelegd op de boomkorvisserij die, vergeleken met andere visserijen, relatief veel olie kost.

Tabel 4.1 Overzicht van de vloot van de kottervisserij (per 31 december)

	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982 1)
Aantal vaartuigen waarvoor de kottervisserij hoofdbedrijf was:							
- Maatschap Noord	343	338	340	348	381	407	423
- Maatschap Zuid	115	116	118	113	115	121	119
- Arbeidsovereenkomst	42	41	40	40	39	35	34
Totaal	500	495	498	501	535	563	576
Gemidd. motorvermogen:							
- in kW	479	483	481	494	527	563	578
- in pk	651	657	655	672	717	765	785
Aantal vaartuigen met een motor van:							
kW		pk					
1- 75	1- 100	18	21	19	14	14	16
76- 110	101- 150	56	47	46	46	48	44
111- 150	151- 200	37	41	41	40	39	42
151- 190	201- 260	43	41	44	49	41	45
191- 220	261- 300	23	25	28	31	43	49
221- 300	301- 400	17	16	17	13	13	10
301- 440	401- 600	72	70	70	67	67	66
441- 590	601- 800	70	68	68	69	69	63
591- 810	801-1100	64	65	63	60	61	59
811- 960	1101-1300	52	54	55	58	66	70
961-1100	1301-1500	33	32	32	37	44	53
1101-1470	1501-2000	15	15	15	17	28	37
1471-	2001-	-	-	-	-	2	9
Aantal vaartuigen met een ouderdom van:							
0-10 jaar		250	243	210	187	197	214
11-20 jaar		141	143	170	188	199	184
meer dan 20 jaar		109	109	118	126	139	165

1) Voorlopige cijfers.

Bron: Directie van de Visserijen; CBS; Scheepvaartinspectie; LEI.

Tabel 4.2 Gemiddelde bedrijfsresultaten per vaartuig van de kottervisserij
(1000 gld.)

	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982 1)
A. Maatschap Noord							
1-75 kW (1-100 pk)							
Bruto-besomming	31	95	62	73	102	116	83
Netto-resultaat	-6	15	1	5	5	4	-14
Loonkosten volw. opvarende	15	23	20	23	28	31	21
76-110 kW (101-150 pk)							
Bruto-besomming	89	138	152	139	197	169	130
Netto-resultaat	-15	-5	-0	-8	6	-6	-21
Loonkosten volw. opvarende	23	30	31	34	46	47	34
111-150 kW (151-200 pk)							
Bruto-besomming	103	175	191	188	241	268	206
Netto-resultaat	-12	13	19	9	9	9	-27
Loonkosten volw. opvarende	25	36	40	40	48	59	44
151-190 kW (201-260 pk)							
Bruto-besomming	239	267	284	302	356	417	357
Netto-resultaat	-7	5	14	1	3	16	-12
Loonkosten volw. opvarende	36	38	44	43	48	61	48
191-220 kW (261-300 pk)							
Bruto-besomming	318	342	407	401	491	589	601
Netto-resultaat	-12	14	40	-2	-38	18	8
Loonkosten volw. opvarende	39	42	52	50	55	60	60
221-300 kW (301-400 pk)							
Bruto-besomming	404	480	532	551	554	678	.
Netto-resultaat	33	47	65	47	17	32	.
Loonkosten volw. opvarende	42	51	55	60	57	71	.
301-440 kW (401-600 pk)							
Bruto-besomming	549	570	705	739	719	907	794
Netto-resultaat	-7	11	73	57	8	20	-51
Loonkosten volw. opvarende	47	49	61	62	58	76	67
441-590 kW (601-800 pk)							
Bruto-besomming	639	778	866	915	1060	1188	1042
Netto-resultaat	-60	-0	77	36	-13	32	-62
Loonkosten volw. opvarende	46	58	65	64	68	74	65
591-810 kW (801-1100 pk)							
Bruto-besomming	951	1050	1190	1402	1527	1490	1431
Netto-resultaat	-40	28	109	129	120	87	-46
Loonkosten volw. opvarende	57	62	74	80	75	77	79
811-960 kW (1101-1300 pk)							
Bruto-besomming	1230	1365	1615	1797	1670	1760	1636
Netto-resultaat	-20	46	210	185	41	3	-111
Loonkosten volw. opvarende	68	76	95	95	80	82	69
961-1100 kW (1301-1500 pk)							
Bruto-besomming	1300	1353	1628	1922	1876	2095	2022
Netto-resultaat	-78	-35	137	107	-65	-79	-212
Loonkosten volw. opvarende	72	73	95	103	85	91	82
1101-1765 kW (1501-2400 pk)							
Bruto-besomming	1403	1437	1646	2108	1860	2115	2134
Netto-resultaat	-118	-96	69	105	-90	-205	-366
Loonkosten volw. opvarende	70	68	87	104	79	88	73

1) Voorlopige cijfers.

Tabel 4.2 (vervolg) Gemiddelde bedrijfsresultaten per vaartuig in de kottervisserij (1000 gld.)

	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982 1)
B. Maatschap Zuid							
111-150 kW (151-200 pk)							
Bruto-besomming	105	234	224	205	221	268	289
Netto-resultaat	-16	13	-3	-17	-21	-10	-19
Loonkosten volw. opvarende	18	37	38	32	34	39	47
151-190 kW (201-260 pk)							
Bruto-besomming	169	233	223	258	275	303	300
Netto-resultaat	-32	-5	-17	-21	-19	-2	-4
Loonkosten volw. opvarende	27	36	35	38	38	40	50
191-220 kW (261-300 pk)							
Bruto-besomming	232	376	376	413	478	652	729
Netto-resultaat	-21	36	21	18	-22	-6	21
Loonkosten volw. opvarende	31	47	46	47	54	72	69
301-440 kW (401-600 pk)							
Bruto-besomming	510	597	730	715	836	953	1001
Netto-resultaat	-10	45	106	79	107		
Loonkosten volw. opvarende	45	53	67	63	64		
441-590 kW (601-800 pk)							
Bruto-besomming	709	726	864	981	1046	953	1001
Netto-resultaat	-4	3	91	102	58	-11	-124
Loonkosten volw. opvarende	56	58	67	67	71	66	61
591-810 kW (801-1100 pk)							
Bruto-besomming	1029	1036	1188	1302	1418	1655	1576
Netto-resultaat	2	37	123	103	57	103	48
Loonkosten volw. opvarende	67	65	78	81	82	92	84
811-1100 kW (1101-1500 pk)							
Bruto-besomming	1168	1233	1353	1554	1676	1910	1855
Netto-resultaat	-126	-79	35	11	-19	-18	-147
Loonkosten volw. opvarende	69	74	84	87	82	89	81
1101-1765 kW (1501-2400 pk)							
Bruto-besomming	1678	1765	1914	2117	2256	2610	2652
Netto-resultaat	84	-9	174	64	-10	-22	-152
Loonkosten volw. opvarende	82	85	91	92	88	93	85
C. Arbeidsovereenkomst							
301-440 kW (401-600 pk)							
Bruto-besomming	693	724	835	901	893	791	.
Netto-resultaat	-24	15	76	51	-87	-117	.
Loonkosten matroos	44	47	52	55	56	50	.
441-590 kW (601-800 pk)							
Bruto-besomming	769	785	918	1076	962	959	915
Netto-resultaat	-36	-28	58	60	-97	-97	-94
Loonkosten matroos	44	45	52	57	56	59	56
591-810 kW (801-1100 pk)							
Bruto-besomming	966	969	981	1252	1170	1332	1215
Netto-resultaat	-97	-117	-72	20	-166	-128	-201
Loonkosten matroos	48	52	53	63	64	69	65
811-1100 kW (1101-1500 pk)							
Bruto-besomming	1399	1372	1506	2123	1801	1956	2002
Netto-resultaat	-103	-139	41	185	-221	-167	-190
Loonkosten matroos	63	63	67	84	83	87	83

1) Voorlopige cijfers.

Tabel 4.3 Inzet van de kottervisssers naar tak van visserij
(in manjaren)

	1978	1979	1980	1981	1982 1)
Boomkorvisserij	1415	1471	1411	1409	1496
waarvan: 1 - 300 pk	74	99	81	87	106
301 - 600 pk	217	200	133	96	70
601 - 1100 pk	547	538	456	356	317
1101 - 2400 pk	577	634	741	870	1003
Bordentrawlvisserij	272	221	309	235	165
waarvan: 1 - 300 pk	29	7	46	32	7
301 - 600 pk	95	78	82	87	70
601 - 1100 pk	142	132	180	116	84
1101 - 2400 pk	6	4	1	-	4
Spanvisserij	126	153	281	510	501
waarvan: 1 - 300 pk	27	33	73	92	67
301 - 600 pk	85	100	160	173	174
601 - 1100 pk	14	20	48	208	222
1101 - 2400 pk	-	-	-	37	38
Garnalenvisserij	293	311	256	251	326
waarvan: 1 - 300 pk	293	311	256	251	326
Diversen 2)	24	20	30	17	19
waarvan: 1 - 300 pk	15	16	28	14	8
301 - 600 pk	7	2	-	2	11
601 - 1100 pk	-	2	-	1	-
1101 - 2400 pk	2	-	2	-	-
Totaal alle visserijen	2130	2176	2287	2422	2507
waarvan: 1 - 300 pk	438	466	484	476	514
301 - 600 pk	404	380	375	358	325
601 - 1100 pk	703	692	684	681	623
1101 - 2400 pk	585	638	744	907	1045
Gemiddeld aantal schepen	497	500	521	549	570
waarvan: 1 - 300 pk	178	181	184	189	203
301 - 600 pk	85	82	81	80	73
601 - 1100 pk	132	130	129	127	119
1101 - 2400 pk	102	107	127	153	175

1) Voorlopige cijfers.

2) Staand want visserij, snurrevaadvissers, diensten voor derden (inclusief visserij-onderzoek).

Tabel 4.4 Gemiddelde arbeidsopbrengst 1) per manjaar in de kot-
tervisserij naar tak van visserij (1000 gld.)

	1978	1979	1980	1981	1982 2)
Boomkorvisserij	87	86	63	65	39
waarvan: 1 - 300 pk	51	43	35	42	46
301 - 600 pk	73	57	49	54	21
601 - 1100 pk	78	79	64	67	49
1101 - 2400 pk	106	109	67	68	37
Bordentrawlvisserij	69	70	57	44	30
waarvan: 1 - 300 pk	48	70	48	49	71
301 - 600 pk	67	63	46	43	31
601 - 1100 pk	73	77	65	45	27
1101 - 2400 pk	.	.	.	-	.
Spanvisserij	77	98	64	73	65
waarvan: 1 - 300 pk	84	89	55	57	68
301 - 600 pk	77	98	63	77	66
601 - 1100 pk	66	112	79	83	65
1101 - 2400 pk	-	-	-	37	60
Garnalenvisserij	32	28	34	44	31
waarvan: 1 - 300 pk	32	28	34	44	31
Totaal alle visserijen	76	77	59	63	43
waarvan: 1 - 300 pk	40	36	39	48	40
301 - 600 pk	72	69	54	62	47
601 - 1100 pk	77	79	65	68	52
1101 - 2400 pk	106	108	68	66	38

1) Arbeidsopbrengst = netto-resultaat + deel (incl. proviand) +
graailoon/vakantiegeld + sociale voorzienin-
gen.

2) Voorlopige cijfers.

5. Grote zeevisserij

5.1 De vloot

De rederijen van de grote zeevisserij zijn in 1982 voortgegaan met de modernisering van de vloot. In dat jaar zijn daartoe drie nieuwe vrieshektrawlers van de "vierde generatie" in de vaart gebracht. Een kleinere, oudere vrieshektrawler is in 1982 uit de vaart genomen, zodat de vloot per saldo met twee eenheden toenam tot 26 schepen. Daarnaast werd van een trawler de motor vervangen.

Door deze mutaties nam het totale motorvermogen van de grote zeevisserij met rond 10.000 pk toe tot 64.000 pk, een niveau dat even onder dat van 1977 lag. Gemiddeld per schip nam het motorvermogen met bijna 10% toe tot 2478 pk.

Door de vernieuwingen van de laatste jaren is de leeftijdsopbouw van de trawlervloot bijzonder gunstig: 88% van de schepen was 10 jaar of minder oud, terwijl geen schip de leeftijd van 20 jaar overschreed. De vloot kan als modern worden gekenschetst, zeer goed ingericht voor de visserij op verder weg gelegen visgronden ten Zuiden en Westen van Ierland.

5.2 Bedrijfsresultaten

De gemiddelde besomming van de vrieshektrawlers van 2000-2300 pk is in 1982 teruggelopen met 8%. Dat deze vermindering niet strookt met de gestegen totale besomming van de sector grote zeevisserij hangt samen met de vergroting van de totale visserijcapaciteit door de uitbreiding van de vloot met grote vrieshektrawlers. Van deze laatste schepen waren overigens nog te weinig gegevens beschikbaar om te komen tot een berekening van bedrijfsresultaten.

De besommingsdaling van de trawlers van 2000-2300 pk leidde uiteraard tot een lager netto-resultaat dan in 1981. Bij de vaststelling van dit resultaat worden sinds kort gewijzigde criteria voor de berekening van afschrijving en rente gebezigd. De snelle ontwikkelingen in deze sector hebben er namelijk toe geleid dat niet meer zoals in het verleden volstaan kan worden met een lineaire afschrijving (gelijk percentage van de vervangingsnieuwwaarde over de gehele economische levensduur) en de daarbij behorende bedrijfseconomische rente. Afschrijving en rente worden thans bepaald met behulp van een degressief afschrijvingspercentage (een percentage dat in de loop van de jaren geleidelijk afneemt) van de vervangingsnieuwwaarde. Dit betekent dat in de eerste jaren meer wordt afgeschreven dan in het oude systeem en in de latere jaren uiteraard minder. Voor de netto-resultaten van de - relatief reeds oudere - vrieshektrawlers van 2000-2300 pk heeft dat tot gevolg dat over 1981 de netto-resultaten in definitieve

vorm gunstiger uitkomen dan met het oude systeem was berekend. Voor het handhaven van de vergelijkbaarheid door de jaren heen is in tabel 5.2 voor 1981 naast het nieuwe cijfer ook het (definitieve) oude genoemd. De daling in 1982 leidde met dat al nog tot een positieve uitkomst.

De inkomens van de opvarenden daalden eveneens. De in tabel 5.2 vermelde loonkosten per matroos bevatten, in tegenstelling tot in voorgaande publikaties geschiedde, thans voor alle genoemde jaren ook het desbetreffende aandeel in de kosten voor sociale voorzieningen, een en ander om een betere vergelijking tussen de sectoren onderling mogelijk te maken. In vergelijking met die andere sectoren, in dit geval met name de kotters van de kottervisserij, komt de grote zeevisserij er in 1982 gunstig af. Dit was in 1981 eveneens het geval, echter op een hoger niveau.

Tabel 5.1 Overzicht van de vloot van de grote zeevisserij
(per 31 december)

	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
Aantal vaartuigen:							
Zijtrawlers zonder diepvriesinstallatie	6	6	2	1	-	-	-
Hektrawlers zonder diepvriesinstallatie	7	7	1	-	-	-	-
Hektrawlers met diepvriesinstallatie	<u>29</u>	<u>29</u>	<u>26</u>	<u>25</u>	<u>22</u>	<u>24</u>	<u>26</u>
Totaal	42	42	29	26	22	24	26
Gemiddeld motorvermogen:							
- in kW	1154	1162	1323	1380	1515	1669	1824
- in pk	1569	1580	1799	1876	2061	2268	2478
Aantal vaartuigen met een motor van:							
kW pk							
591- 740 801-1000	8	7	1	-	-	-	-
741- 880 1001-1200	11	11	5	3	-	-	-
881-1030 1201-1400	4	5	4	4	2	1	1
1031-1250 1401-1700	1	1	1	1	1	1	-
1470-1700 2000-2300	17	17	17	17	17	17	17
1701-2200 2301-3000	1	1	1	1	1	2	2
2201-3000 3001-4000	-	-	-	-	-	3	6
Aantal vaartuigen met een ouderdom van:							
0 - 10 jaar	29	24	18	18	19	22	23
11 - 20 jaar	13	18	10	7	3	2	3
meer dan 20 jaar	-	-	1	1	-	-	-

Bron: Scheepvaartinspectie; LEI.

Tabel 5.2 Gemiddelde bedrijfsresultaten per vaartuig van de grote zeevisserij (1000 gld.)

	1976	1977	1978	1979	1980	1981 1)	1982 2)
Vrieshektrawlers							
870-970 kW							
(1180-1320 pk)							
Bruto-besomming	2101	2176	1580	1977	2274	.	.
Netto-resultaat	-149	-1	-253	-263	-414	.	.
Loonkosten matroos	52	57	45	57	61	.	.
1470-1700 kW							
(2000-2300 pk)							
Bruto-besomming	3180	3488	3591	3910	4623	6445	5926
Netto-resultaat	-125	184	228	-18	-184	504	82
Loonkosten matroos	66	70	70	76	85	111	101

1) Met ingang van 1981 is de berekeningswijze van afschrijving en rente gewijzigd. Ter vergelijking met voorgaande jaren zij vermeld dat het netto-resultaat van de trawlers van 1470-1700 kW (2000-2300 pk) in 1981 volgens het oude systeem f 292.000,- zou bedragen.

2) Voorlopige cijfers.

6. Mosselcultuur

6.1 Aantal bedrijven en vloot

In de laatste jaren is het aantal bedrijven, in de zin van economische eenheden, in de mosselcultuur constant gebleven. Wel hebben zich enige verschuivingen voorgedaan in de verhouding tussen de bedrijven wat betreft de grootte. De groep middelgrote bedrijven is na 1980 enigszins kleiner geworden, terwijl de kleine bedrijven en de grootste bedrijven in aantal toenamen. De kweekmogelijkheden in de laatste seizoenen hebben de productiecapaciteit van de bedrijven kennelijk in verschillende mate beïnvloed. De spreiding tussen de bedrijven qua productiecapaciteit is dan ook tussen 1980 en 1982 bijna 10% groter geworden.

Het gelijkblijvende aantal bedrijven ging gepaard met een eveneens gelijkblijvende vloot, tenminste in aantallen schepen. De gemiddelde capaciteit van de schepen is daarentegen geleidelijk uitgebreid. In de laatste drie jaar zijn 8 nieuwe mosselkotters in de vaart gebracht, terwijl voorts in bestaande schepen 16 nieuwe - en meestentijds sterkere - motoren zijn ingebouwd. Ten slotte zijn in de genoemde periode eveneens 16 schepen verbouwd, in het algemeen met het doel de scheepsinhoud te vergroten en de schepen up-to-date te brengen op het gebied van vis- en lostechnieken. In totaal zijn met deze nieuwbouw- en verbouwactiviteiten in de jaren 1980 t/m 1982 naar schatting 22 miljoen gulden gemoeid geweest.

Het gemiddelde motorvermogen van de mosselschepen is door de genoemde nieuwbouw en vervanging van motoren geleidelijk toegenomen. Had in 1976 slechts 20% van de schepen een motor boven de 300 pk, in 1980 was dat al 50% en in 1982 bijna 60%.

Uit tabel 6.1 is af te lezen dat, uitgaande van het oorspronkelijke bouwjaar van de schepen, ruim 80% van de vloot ouder dan 20 jaar was. Door de nieuwbouw is de verhouding tussen nieuwe en oude schepen in de laatste jaren iets verbeterd. Het oorspronkelijke bouwjaar van een mosselkotter zegt overigens in de meeste gevallen weinig van de moderniteit van het schip. Verreweg de meeste oudere schepen zijn naderhand tenminste éénmaal verbouwd, waarbij op ruime schaal vernieuwingen zijn aangebracht. Rekeninghoudend met deze verbouwingen blijkt dat per eind 1982 ongeveer 75% van de mosselvloot in de laatste 20 jaar te zijn gebouwd of verbouwd, 60% zelfs in de laatste 10 jaar. Deze cijfers geven een goede indruk van de moderniteit van de Nederlandse mosselvloot.

6.2 Aanvoer en opbrengst

In het seizoen 1982/83 is de aanvoer van mosselen in Nederland op een zeer hoog niveau gekomen. Vergeleken met het reeds goede seizoen 1981/82 werd 16% meer door de handel afgenomen. Bovendien bleef een ruim 60% grotere hoeveelheid onverkocht, een hoeveelheid die middels het Mosselfonds werd opgevangen. Naast andere oorzaken (kwaliteitsaspecten) speelden hierbij een rol de op deze grote aanvoer niet berekende afzetmogelijkheden. Hoewel door de verschillende categorieën afnemers (verse handel in Nederland, België en vooral Frankrijk en de conservenindustrie) meer werd gekocht bleef de gemiddelde prijs praktisch gelijk aan die in het voorafgaande seizoen.

Opmerkelijk is in het laatste seizoen de stijging van de aanvoer uit Zeeland bij een ongeveer gelijkblijvende aanvoer uit de Waddenzee. Hierbij moet worden vastgesteld dat uit Zeeland ook mosselen geleverd worden die oorspronkelijk uit de Waddenzee afkomstig waren, doch om verschillende redenen - teruggezaaid uit het Mosselfonds, overbrengen van overtollige Waddenzeemosselen op Zeeuwse percelen - in Zeeland zijn uitgezet. Daardoor kunnen de cijfers over de Zeeuwse aanvoer geen juist beeld geven van de Zeeuwse productiecapaciteit.

In de laatste twee seizoenen is de gemiddelde prijs van de Zeeuwse mosselen lager geweest dan die van de Waddenzeemosselen. Geconstateerd kan worden dat ook over een langere periode de prijs van de Zeeuwse mosselen relatief laag is in seizoenen met een hoge produktie. Slechts wanneer de produktie in totaal relatief laag is komt de Zeeuwse prijs boven die van de Waddenzee uit.

6.3 Bedrijfsresultaten

Voor de kleinere bedrijven is sinds het seizoen 1978/79 sprake van een voortdurende stijging van de besomming. Het mag opmerkelijk worden genoemd dat ook in de seizoenen 1981/82 en 1982/83, waarin de totale mosselopbrengst aanzienlijk lager was dan in 1980/81, de kleinere bedrijven meer konden besommen. Deze bedrijven, met hun toch relatief beperkte kweekmogelijkheden, zijn er desondanks in geslaagd een redelijke hoeveelheid mosselen af te leveren. Zij zijn daarbij geholpen door de mogelijkheid die het Mosselfonds biedt om mosselen op te nemen die anders wegens een te groot aanbod onverkoopbaar zouden zijn. De netto-resultaten van deze kleine bedrijven zijn echter na 1978/79 negatief geworden, als gevolg van kostenstijgingen en in de laatste jaren forse heffingen ten behoeve van het Mosselfonds.

Voor de middelgrote bedrijven is de besomming na 1980/81 aanzienlijk gedaald. Daarbij is tevens een eind gekomen aan de gunstige rentabiliteit: het netto-resultaat is bij deze bedrijven gemiddeld tot omstreeks de nullijn gedaald. Ook in deze groep

werd dit mede veroorzaakt door kostenstijgingen (ook als gevolg van in enkele gevallen forse investeringen) en de heffingen ten behoeve van het Mosselfonds.

Ook de grote bedrijven zagen hun besomming na het seizoen 1980/81 aanzienlijk dalen. Het netto-resultaat daalde weliswaar in deze groep niet tot op of onder de nullijn, doch viel wel terug op een niveau van slechts 10% van dat in de seizoenen 1979/80 en 1980/81. Met name in deze groep waren de kostenverhogende gevolgen van belangrijke investeringen (nieuwbouw, verbouw) voelbaar, evenals de heffingen.

Voor alle groepen geldt dat de loonkosten regelmatig zijn toegenomen. Hierbij moet worden opgemerkt dat alleen loonkosten voor de verrichte handenarbeid zijn ingecalculeerd, een vergoeding voor leiding en toezicht is daarin niet begrepen.

Voor de mosselsector als geheel kan worden vastgesteld dat in de laatste jaren de inkomensverschillen tussen grotere en kleinere bedrijven zijn afgenomen, mede met behulp van inkomensoverdrachten door middel van het Mosselfonds.

Tabel 6.1 Aantal bedrijven en vloot van de mosselcultuur
(per 31 december)

	1976	1977	1978	1979	1980	1981 1)	1982 1)
Aantal bedrijven 2)							
- kleinste	3	3	3	3	3	5	4
- kleine	16	14	13	13	12	13	14
- middelgrote	27	26	26	25	29	26	25
- grote	25	27	31	30	23	20	21
- grootste	9	10	7	8	12	15	15
Totaal	80	80	80	79	79	79	79
waarvan:							
- in Zeeland	74	75	75	75	75	75	75
- in Noord-Nederland	6	5	5	4	4	4	4
Aantal schepen:							
- Zeeland	80	80	78	78	78	78	78
- Noord-Nederland	6	5	5	4	4	4	4
Totaal	86	85	83	82	82	82	82
Gemiddeld motorvermogen:							
- in kW	187	195	201	213	222	228	230
- in pk	254	265	274	289	302	310	312
Aantal schepen met een motor van:							
kW pk							
1-150 1-200	21	18	17	11	9	8	8
151-220 201-300	49	44	43	37	32	29	26
221- 301-	16	23	23	34	41	45	48
Aantal schepen met een ouderdom van:							
0-10 jaar	4	4	7	7	11	12	12
11-20 jaar	6	5	3	3	2	3	2
meer dan 20 jaar	76	76	73	72	69	67	68

1) Voorlopige cijfers.

2) Ingedeeld volgens het aandeel in de totale productiecapaciteit; grenzen resp. 0,5 - 0,8 - 1,3 en 1,8% van die productiecapaciteit.

Bron: Produktschap voor Vis en Visprodukten; Directie van de Visserijen; LEI.

Tabel 6.2 Aanvoer en opbrengst van consumptiemosselen 1)

	76/77	77/78	78/79	79/80	80/81	81/82	82/83
Aanvoer (mln kg):							
Uit Zeeland	31	27	38	40	33	23	38
Uit de Waddenzee	<u>33</u>	<u>77</u>	<u>63</u>	<u>41</u>	<u>34</u>	<u>77</u>	<u>78</u>
Totaal	64	104	101	81	67	100	116
Opbrengst (mln gld.):							
Uit Zeeland	15	6	13	24	33	6	11
Uit de Waddenzee	<u>12</u>	<u>21</u>	<u>28</u>	<u>27</u>	<u>22</u>	<u>27</u>	<u>28</u>
Totaal	27	27	41	51	55	33	39
Gemiddelde prijs (gld./100 kg):							
Zeeland	50	22	34	61	98	27	28
Waddenzee	36	27	44	65	65	35	36
Totaal	43	25	40	63	82	33	33
1) Hieronder zijn niet begrepen de door het Mossel- fonds opgenomen aanvoeren, w.v. de hoeveelheden a.v. waren (mln kg):	26	23	2	1	1	26	42

Bron: Produktschap voor Vis en Visprodukten.

Tabel 6.3 Gemiddelde resultaten per bedrijf in de mosselcultuur 1) (1000 gld.)

	1976/77	1977/78	1978/79	1979/80	1980/81	1981/82 2)	1982/83 2)
Kleine bedrijven 3)							
Bruto-opbrengst	237	318	252	265	300	352	420
Netto-resultaat	10	88	23	-15	-6	-15	-5
Loonkosten per opvarende	26	28	34	37	41	45	47
Middelgrote bedrijven 4)							
Bruto-opbrengst	492	383	535	738	748	486	578
Netto-resultaat	204	105	239	391	371	-5	9
Loonkosten per opvarende	26	28	34	37	41	45	47
Grote bedrijven 5)							
Bruto-opbrengst	514	533	692	874	1032	641	765
Netto-resultaat	150	199	321	447	528	36	58
Loonkosten per opvarende	26	28	34	37	41	45	47

1) In Zeeland gevestigde bedrijven.

2) Voorlopige cijfers.

3) Bedrijven met 0,5-0,8% van de totale productiecapaciteit.

4) Bedrijven met 0,8-1,3% van de totale productiecapaciteit.

5) Bedrijven met 1,3-1,8% van de totale productiecapaciteit.

7. Totale resultaten per sector

7.1 Kottervisserij

Als totaliteit heeft de kottersector in 1982 aanzienlijk ongunstiger gevaren dan in 1981, hetgeen uiteraard te verwachten was gezien de praktisch over de gehele lijn teruggelopen resultaten per schip. De totale besomming is weliswaar nog met bijna 4% toegenomen, doch deze stijging was al minder dan overeen zou moeten komen met de geldontwaarding. De reële besomming is dan ook met 2% afgenomen.

Daartegenover zijn de kosten voor de sector in sterke mate gestegen, en wel nominaal met 18%. Een van de oorzaken daarvan was het stijgende prijsniveau van de kosten, terwijl in veel gevallen een intensiever gebruik van de schepen - meer zeedagen - ook meer kosten met zich meebracht. Bovendien is de niet onaanzienlijke uitbreiding van de capaciteit in de kottersector uiteraard debet aan een deel van de kostenstijging.

Door deze ontwikkelingen is de totale netto toegevoegde waarde in 1982 drastisch (met 21%) teruggelopen, in reële termen zelfs tot het laagste niveau sinds 1974. Van deze toegevoegde waarde diende voorts een groter bedrag dan in 1981 voor rentekosten te worden gereserveerd. Ondanks een daling van de rentevoet was namelijk het geïnvesteerde vermogen zodanig toegenomen dat in totaal rond 5 miljoen gulden rentekosten meer nodig waren. De totale arbeidsopbrengst daalde hierdoor van 149 miljoen gulden in 1981 tot 107 miljoen in 1982. Van deze daling kwam 6 miljoen voor rekening van de totale loonsom, waarna het netto-resultaat met 38 miljoen terugliep tot een tekort van 42 miljoen.

Het is duidelijk dat 1982 daarmee tot de slechte jaren moet worden gerekend. Een blik op de toekomst geeft vooralsnog weinig aanknopingspunten om een sterke verbetering te verwachten. Weliswaar heeft de olieprijs in de eerste maanden van 1983 een dalende tendens te zien gegeven, doch afgewacht moet worden of deze daling van structurele aard is. Daartegenover zullen nog lopende bouwopdrachten de vloot nog enigszins doen toenemen, waarbij het een open vraag is of de vangstmogelijkheden daarmee gelijke tred zullen houden. In de kostensfeer kunnen mogelijk geleidelijk kostenbesparende maatregelen (elektrische boormotor, gebruik van zware olie) en efficiënter vangsttechnieken de verhouding tussen opbrengsten en kosten verbeteren. Ontwikkelingen uit hoofde van het EG-visserijbeleid zullen hierbij mogelijk een rol spelen. Ten slotte is moeilijk te overzien hoe de visprijzen zich zullen gaan ontwikkelen. Voor een beoordeling van de effecten van diverse ontwikkelingen op met name het netto-resultaat dient mede in de overwegingen te worden betrokken dat wijzigingen in de besommingen en oliecosten voor een niet onbelangrijk deel (40 tot 50%) gecompens-

seerd worden in de (deel-)loonsfeer. Daardoor kan het voorkomen dat bij relatief gunstige ontwikkelingen de looninkomens op een aanvaardbaar geacht niveau komen zonder dat het netto-resultaat bevredigend is.

Een inzicht in de ontwikkeling van de inkomenssituatie geeft het volgende beeld van besomming, kosten en inkomens, gemiddeld per opvarende, in de jaren 1972 tot en met 1982 (in 1000 gld., omgerekend in de geldswaarde van 1982):

	Besomming per man	Kosten per man	Deel/soc.l. per man	Netto-resultaat per man
1972	176	89	70	+17
1973	194	108	76	+10
1974	175	132	61	-18
1975	183	133	63	-13
1976	195	138	66	- 9
1977	204	135	69	0
1978	219	124	77	+18
1979	234	142	77	+15
1980	218	152	67	- 1
1981	229	163	68	- 2
1982	217	175	59	-17

7.2 Grote zeevisserij

De totale besomming van de grote zeevisserij is in 1982 gestegen met 17%, vooral dank zij de toevoeging van nieuwe grote trawlers aan de vloot. Naast andere kostenverhogende elementen is deze vlootuitbreiding ook de oorzaak van een kostenstijging: de totale non-factorkosten stegen in 1982 zelfs met 23% ten opzichte van 1981. Toch was de netto toegevoegde waarde in 1982 nog hoger dan in 1981. Ondanks - door de investeringen - hogere rentekosten bleef ook de arbeidsopbrengst stijgen. Doordat echter op grond van de gestegen besomming de loonpost met 9 miljoen gulden toenam tot 56 miljoen gulden bleef voor de netto-resultaat slechts 3 miljoen (in 1981 nog 9 miljoen) over. Niettemin steekt dit positieve resultaat gunstig af bij dat van de kottervisserij.

Ook in deze sector zijn de toekomstige ontwikkelingen moeilijk te peilen. Op het gebied van de vangstmogelijkheden zijn EG-maatregelen in de komende jaren mogelijkterwijs van grote betekenis, waarschijnlijk meer dan in de kottersector. Te zamen met de onzekerheid ten aanzien van de prijsontwikkeling, afhankelijk van de afzetmogelijkheden van diepgevroren pelagische vis, zijn de toekomstige besommingen moeilijk te schatten. Wat betreft de kosten spelen dezelfde factoren als bij de kottervisserij een rol: investeringen in nieuwe schepen, thans goedkopere olie, mogelijke technische ontwikkelingen in de energiesector (zwarte olie). Ook in deze sector werken veranderingen in de besomming door op zowel de loonsom als op het netto-resultaat.

7.3 Mosselcultuur

In de mosselcultuur is de totale besomming in de afgelopen seizoenen aan vrij sterke schommelingen onderhevig geweest. Na twee goede seizoenen (1979/80 en 1980/81) volgde een sterke daling in 1981/82 en weer een, wat kleinere, opleving in 1982/83. In dezelfde periode is ook de mosselcultuur niet aan geleidelijke, doch voortdurende kostenstijgingen ontkomen. Naast prijsstijgingen hebben ook hier investeringen een rol gespeeld. De nominale netto toegevoegde waarde, in 1979/80 en 1980/81 op een relatief hoog niveau, daalde in 1981/82 tot het laagste niveau van de afgelopen jaren, doch kon in 1982/83 weer wat aantrekken. De netto-resultaten volgden dit beeld, hoewel door een geleidelijke stijging van de loonsom relatief bij de ontwikkeling van de toegevoegde waarde achterblijvend. In deze sector hebben de totale kosten, gegeven de vangstcapaciteit, een betrekkelijk vast karakter, waarbij ook door vaste lonen het verband met de besommingen gering is. Daardoor zullen veranderingen in de besomming vrij rechtstreeks op het niveau van het netto-resultaat inwerken. Na de gunstige seizoenen 1979/80 en 1980/81 is het netto-resultaat dan ook ongeveer op de nullijn beland.

De toekomstige gang van zaken in de mosselcultuur is niet zo sterk afhankelijk van belangrijke externe ontwikkelingen als b.v. het EG-visserijbeleid. Veeleer zullen fysieke kweekresultaten en prijsverhoudingen de rentabiliteit in deze sector bepalen. Wat betreft de aanvoer moet worden vastgesteld dat de bedrijfstak op één produkt is gericht, zonder uitwijkmogelijkheden naar andere soorten. Daardoor zijn de natuurlijke risico's relatief groot. Deze kunnen echter worden verminderd doordat in een dergelijke cultuur, in tegenstelling tot een vrije visserij, de produktieomstandigheden tot op zekere hoogte beheersbaar zijn. In hoeverre dit optimaal tot uitvoering komt zal van bedrijf tot bedrijf verschillen. Daarbij spelen verwachtingen een rol ten aanzien van de groei, de kwaliteit en prijsontwikkelingen.

De eerste berichten over het lopende seizoen spreken van enig optimisme over de produktieomstandigheden. Een goed daarop afgestemd afzetbeleid zal dan voor een redelijk prijsniveau moeten kunnen zorgen. In dat verband valt ook optimisme te beluisteren over de te verwachten exportmogelijkheden naar Frankrijk, terwijl ook het binnenlands verbruik langzaam toeneemt.

Tabel 7.1 Totaalresultaat van de Nederlandse zeevisserij en mosselcultuur
(mln gld.)

	1976	1977	1978	1979	1980	1981 1)	1982 1)
KOTTERVISSERIJ							
Aantal schepen	547	498	497	500	518	549	570
Aantal opvarenden	2296	2101	2130	2176	2287	2422	2507
Besomming 2)	322	327	372	422	440	523	543
Af: non-factorkosten	199	193	191	232	281	337	396
Netto toegevoegde waarde	123	134	181	190	159	186	147
waarvan:							
- rente	29	24	19	23	25	30	40
- deel/soc. lasten	109	110	131	140	136	155	149
- netto-resultaat	-15	+0	+31	+27	-2	-4	-42
GROTE ZEEVISSERIJ							
Aantal schepen	43	42	41	29	26	25	27
Aantal opvarenden	586	580	568	416	419	468	480
Besomming 2)	99	101	92	90	98	144	168
Af: non-factorkosten	61	58	53	55	64	82	101
Netto toegevoegde waarde	38	43	39	35	34	62	67
waarvan:							
- rente	7	7	5	5	6	6	8
- deel/soc. lasten	36	36	33	32	34	47	56
- netto-resultaat 3)	-5	+0	+1	-2	-6	+9	+3
MOSSEL CULTUUR 4)							
Aantal schepen	86	85	83	82	82	82	82
Aantal opvarenden	265	269	261	261	267	267	267
Besomming 2)	28	27	41	53	57	36	41
Af: non-factorkosten	11	10	13	15	17	20	22
Netto toegevoegde waarde	17	17	28	38	40	16	19
waarvan:							
- rente	2	2	3	3	4	4	4
- loon/soc. lasten	6	6	8	10	10	12	13
- netto-resultaat	+9	+9	+17	+25	+26	+0	+2
TOTAAL 3 SECTOREN							
Aantal schepen	676	625	621	611	626	656	679
Aantal opvarenden	3147	2950	2959	2853	2973	3157	3254
Besomming 2)	449	455	505	565	595	703	752
Af: non-factorkosten	271	261	257	302	362	439	519
Netto toegevoegde waarde	178	194	248	263	233	264	233
waarvan:							
- rente	38	33	27	31	35	45	52
- loon/soc. lasten	151	152	172	182	180	214	218
- netto-resultaat	-11	+9	+49	+50	+18	+5	-37

1) Voorlopige cijfers.

2) Inclusief overige opbrengsten.

3) Het netto-resultaat van de grote zeevisserij zou volgens de vóór 1981 gevolgde berekeningswijze van afschrijving en rente in 1981 +5 bedragen.

4) In 1976, 1977, enz. zijn vermeld de seizoenen 1976/77, 1977/78, enz.

Tabel 7.2 Totaalresultaat van de Nederlandse visserij en mosselcultuur, omge-
rekend in guldens van 1982 (mln gld.)

	1976	1977	1978	1979	1980	1981 1)	1982 1)
KOTTERVISSERIJ							
Aantal schepen	547	498	497	500	518	549	570
Aantal opvarenden	2296	2101	2130	2176	2287	2422	2507
Besomming 2)	448	428	467	509	498	554	543
Af: non-factorkosten	276	253	240	280	318	357	396
Netto toegevoegde waarde	172	175	227	229	180	197	147
waarvan:							
- rente	41	31	24	28	28	37	40
- deel/soc. lasten	151	144	164	169	154	164	149
- netto-resultaat	-20	+0	+39	+32	-2	-4	-42
GROTE ZEEVISSERIJ							
Aantal schepen	43	42	41	29	26	25	27
Aantal opvarenden	586	580	568	416	419	468	480
Besomming 2)	138	132	116	109	111	153	168
Af: non-factorkosten	84	76	67	67	72	88	101
Netto toegevoegde waarde	54	56	49	42	39	65	67
waarvan:							
- rente	10	9	6	6	7	6	8
- deel/soc. lasten	51	47	42	39	39	50	56
- netto-resultaat 3)	-7	+0	+1	-3	-7	+9	+3
MOSSEL-CULTUUR 4)							
Aantal schepen	86	85	83	82	82	82	82
Aantal opvarenden	265	269	261	261	267	267	267
Besomming 2)	39	36	52	64	64	38	41
Af: non-factorkosten	15	14	17	18	18	21	22
Netto toegevoegde waarde	24	22	35	46	46	17	19
waarvan:							
- rente	2	2	3	4	4	4	4
- loon/soc. lasten	9	8	10	12	12	13	13
- netto-resultaat	+13	+12	+22	+30	+30	+0	+2
TOTAAL 3 SECTOREN							
Aantal schepen	676	625	621	611	626	656	679
Aantal opvarenden	3147	2950	2959	2853	2973	3157	3254
Besomming 2)	625	596	635	682	673	745	752
Af: non-factorkosten	375	343	324	365	408	466	519
Netto toegevoegde waarde	250	253	311	317	265	279	233
waarvan:							
- rente	53	42	33	38	39	47	52
- loon/soc. lasten	211	199	216	220	205	227	218
- netto-resultaat	-14	+12	+62	+59	+21	+5	-37

1) Voorlopige cijfers.

2) Inclusief overige opbrengsten.

3) Het netto-resultaat van de grote zeevisserij zou volgens de vóór 1981 gevolgde berekeningswijze van afschrijving en rente in 1981 +6 bedragen.

4) In 1976, 1977, enz. zijn vermeld de seizoenen 1976/77, 1977/78, enz.

8. Financiële positie van de kottervisserij

8.1 De financiering van investeringen

De huidige nieuwbouwgolf in de kottervisserij, die in 1979 op gang kwam, leidde tot het in de vaart brengen van in totaal 96 nieuwe kotters tot en met 1982. Hiermee bleef het aantal nieuwe schepen nog beduidend onder het totaal van de vorige investeringsgolf in 1972 tot en met 1975, dat uitkwam op 129. In deze vier jaren steeg het totale motorvermogen van de kottervloot met ongeveer 50%, terwijl de huidige bouwgolf tot en met 1982 een pk-toeneming van in totaal 39% te zien geeft. Aan het eind van 1982 waren echter nog tenminste 25 kotters in aanbouw, zodat de toeneming van het totale motorvermogen tijdens de huidige bouwgolf vermoedelijk niet minder zal zijn dan tijdens de vorige.

In de afgelopen 4 jaren werd door de kotterbedrijven in totaal ongeveer f 435 miljoen 1) geïnvesteerd in nieuwe schepen, nieuwe motoren en verbouwingen. Dit bracht uiteraard ingrijpende veranderingen in de financiële positie van de individuele bedrijven met zich mee. Zo steeg het vreemde vermogen op lange termijn, als totaal van de kotterbedrijven, van f 109 miljoen aan het eind van 1978 tot naar schatting f 378 miljoen per ultimo 1982 2). Gemiddeld per bedrijf komt dit neer op een toeneming van ruim f 245.000,- tot bijna f 750.000,- aan het eind van 1982. Opmerkelijk is in tabel 8.1 nog de toeneming van het aantal bedrijven (met 14,5% sinds 1978). Dit aantal bedrijven is niet synoniem met het aantal schepen, omdat een aantal bedrijven (53 per ultimo 1982) meer schepen exploiteert.

De omvangrijke bouwgolf in de kottervisserij kan aanleiding geven tot de vraag: Hoe konden zoveel nieuwe kotters worden gefinancierd, terwijl de netto-resultaten die door de LEI werden berekend in meerderheid negatief waren gedurende de periode 1974 tot en met 1981? Om deze vraag te kunnen beantwoorden zijn uit de financieringsboekhouding van het LEI enkele deelnemende bedrijven geslecteerd die tijdens de huidige bouwgolf een schip in de vaart hebben gebracht. Doordat de gegevens van deze bedrijven tenminste sinds 1974 beschikbaar zijn kon precies worden nagegaan in welke mate bij deze bedrijven middelen werden gevormd ten behoeve van de financiering van het nieuwe schip. Tabel 8.2 laat zien hoe bij twee "voorbeeldbedrijven" het nieuwe schip werd gefinancierd.

1) Vóór aftrek van WIR-premie.

2) Deze toeneming kan niet direct in verband worden gebracht met het genoemde investeringsbedrag. Van belang zijn immers ook nog verrichte aflossingen en vreemd vermogen dat werd aangetrokken ter financiering van tweedehands aankopen.

In het eerste voorbeeld konden gedurende een exploitatieperiode van 8 jaar geen middelen worden gevormd, doordat de besparingen negatief waren. Als gevolg echter van de hoge opbrengst van het verkochte schip en de WIR-premie kon het nieuwe schip toch nog met bijna 38% eigen middelen worden gefinancierd.

In het tweede geval kon per saldo wel worden gespaard voor het nieuwe schip, doch ook in dit voorbeeld komt de overwegende rol van de boekwinst bij verkoop van de vorige kotter en de WIR-premie bij de financiering naar voren. Zonder deze beide financieringsbronnen had deze kotter met 39% eigen middelen kunnen worden gefinancierd, in plaats van de 75% in werkelijkheid.

Wanneer een kottereigenaar een nieuw of tweedehands schip aanschafft heeft dit tot gevolg dat zijn bedrijf volledig opnieuw wordt gefinancierd. Dit geldt in veel gevallen ook voor bedrijven met meerdere schepen. De bovengenoemde 96 kotters die in de afgelopen 4 jaren in de vaart werden gebracht hadden een kettingreactie van tweedehands aan- en verkopen tot gevolg. Er kon worden geconstateerd dat van de vloot per ultimo 1982 rond 220 kotters tweedehands waren gekocht gedurende de afgelopen 4 jaar. Dit nieuw en tweedehands kopen van kotters had tot gevolg dat ongeveer 60% van het aantal kotterbedrijven in de afgelopen 4 jaar volledig opnieuw is gefinancierd (tabel 8.3). Hierbij zijn dan ook nog de schepen in aanbouw aan het eind van 1982 globaal in aanmerking genomen.

Uit tabel 8.3 blijkt voorts dat het aantal nieuwe financieringen naar verhouding het hoogst is bij de grote bedrijven, met name de bedrijven met één of meer kotters boven 1100 pk (resp. 66 en 81%). Van de bedrijven met één kotter van 300 pk of minder was per ultimo 1982 toch ook nog juist meer dan de helft volledig opnieuw gefinancierd sinds 1978.

8.2 De ruimte voor het dekken van financieringslasten

De hiervoor genoemde talrijke herfinancieringen hadden voor de kottervisserij als geheel tot gevolg dat de financieringslasten 1) in 1982 globaal genomen tweemaal zo hoog waren als in 1980 (tabel 8.4). Het totale bruto-overschot was in 1982 echter ongeveer gelijk aan dat van 1980. Hierdoor wordt de ernstige verslechtering van de liquiditeitssituatie in de kottervisserij in 1982 zichtbaar. Het berekende tekort op kasbasis van ruim 21 miljoen

- 1) Bij de berekening van deze financieringslasten (aflossing + rente) is uitgegaan van een looptijd van 10 jaar voor een nieuw en 8 jaar voor een tweedehands gekocht schip. De aldus per bedrijf berekende aflossing is vervolgens vermeerderd met de rente die over het vreemde vermogen betaald moest worden; hierbij is uitgegaan van het rentepercentage dat gemiddeld in het betreffende jaar betaald moest worden.

gulden maakt duidelijk dat financiers en leveranciers in nogal belangrijke mate tekort zijn gekomen in dit jaar. Dit sombere beeld kan nog enigszins in gunstige zin worden gecorrigeerd wanneer rekening wordt gehouden met de aan het begin van 1982 aanwezige liquiditeiten; deze "reserves" bestaan voornamelijk uit spaarsaldi en WIR-vorderingen.

Er is nog een aanvullende berekening gemaakt waarbij is verondersteld dat deze reserve-liquiditeiten worden aangesproken om éénmalig extra af te lossen op het vreemde vermogen op lange termijn. Wanneer aflossing en rente op basis van dit verlaagde vreemde vermogen worden berekend blijkt toch ook dat de bruto-kasstroom, die de vloot als geheel opbracht in 1982, onvoldoende was om de vaste financieringsverplichtingen volledig na te komen. Bij deze begijfering ontstond een tekort op kasbasis van f 12,5 miljoen in 1982. Het inzetten van de reserve-liquiditeiten zal de betalingsproblemen in 1982 wel wat verlicht kunnen hebben; in 1983 zal het vreemde vermogen inderdaad in veel gevallen extra verlaagd worden als gevolg van het ontvangen van WIR-premies. De aanvullende begijfering, die hiermee dus rekening houdt, maakt toch duidelijk dat dan nog het huidige bruto-kasstroomniveau onvoldoende is om de vaste financieringsverplichtingen te dekken.

De vraag rijst dan natuurlijk bij welke categorieën bedrijven de liquiditeitsproblemen vooral waren geconstateerd. Tabel 8.5 laat zien dat deze problemen het geringst waren bij de kleinste (t/m 300 pk) en de grootste bedrijven (met meer schepen). De tussenliggende groepen geven alle drie aanzienlijke tekorten op kasbasis te zien in 1982. Hierbij was de situatie voor de Zuidkotters wat minder ongunstig dan die voor de groep Maatschap Noord, terwijl de exploitatie van de CAO-kotters de grootste liquiditeits-tekorten met zich meebracht.

Zoals tabel 8.6 laat zien had in 1981 al ongeveer 20% van alle kotterbedrijven betalingsproblemen. De bruto-kasstroom was bij deze bedrijven toen onvoldoende om alleen nog maar de rente op het geleende geld te betalen. De tekorten, hoe ook berekend, die in 1982 ontstonden leidden tot de conclusie dat de groep probleembedrijven in het afgelopen jaar nog aanzienlijk groter is geworden.

Tabel 8.1 Investerings en vreemd vermogen in de kottervisserij

	1978	1979	1980	1981	1982
Investeringen in mln gld. 1)	8	46	109	118	96
Totaal vreemd vermogen op lange termijn per ultimo (mln gld.)	109	147	246	325	378 2)
Aantal bedrijven per ultimo	442	449	484	496	506
Waarvan met meer schepen	(45)	(41)	(40)	(51)	(53)
Gemiddeld vreemd vermogen op lange termijn per bedrijf (100% gld.)	247	327	508	655	747 2)

1) Bruto-investeringen excl. elektronische en dekapparatuur; peildatum: tijdstip van in de vaart brengen; na 1978 na aftrek van WIR-premie.

2) Ramingen.

Tabel 8.2 De financiering van een nieuwe kotter; twee voorbeelden ontleend aan de werkelijkheid (bedragen x f 1.000,-)

	Voorbeeld 1	Voorbeeld 2
Opbrengst oude schip minus restant schuld	314	2001
Per saldo gespaard uit exploitatie in 8, resp. 6 jaar 1)	-28	409
WIR-premie	521	602
Totaal eigen middelen	1307	3012
Bouwprijs van het nieuwe schip (vóór aftrek WIR)	3476	4011
Eigen middelen in procenten van de bouwprijs	38	75
Idem zonder WIR-premie en exclusief boekwinst op het oude schip 2)	12	39

1) Besparingen plus bedrijfseconomische afschrijvingen minus aflossingen.

2) Bedoeld is de bedrijfseconomische boekwinst (= verkoopopbrengst minus boekwaarde op basis van vervangingsnieuwwaarde).

Tabel 8.3 Bedrijven die opnieuw werden gefinancierd sinds 1 januari 1979 als gevolg van aankoop van een nieuw of tweedehands vaartuig

	Bedrijven met één schip			Idem met	To-	Totaal
	c/m	300 -	boven	meer	taal	aantal
	300 pk	1100 pk	1100 pk	schepen		bedrijven
(in procenten van het totaal aantal bedrijven per ult. 1982)						
Maatschap Noord	52	64	69	82	61	373
Maatschap Zuid	51	41	68	100	58	103
Arbeidsovereenkomst	-	20	29	0	20	30
Alle bedrijven	52	54	66	81	58	506
Aantal bedrijven ult. 1982	204	147	102	53	506	

Tabel 8.4 Netto-resultaat en netto-kasstroom voor de kottervisserij als geheel (mln gld.)

	1980	1981	1982 1)
Netto-resultaat	-1,9	-3,8	-42,1
+ Afschrijving casco en motor	46,5	53,6	70,5
+ Berekende rente	24,8	34,5	39,7
= Bruto-overschot	69,4	84,3	68,1
- Aflossingen 2)	25,6	41,5	51,2
- Betaalde rente 2)	20,6	31,8	38,1
= Netto-kasstroom uit exploitatie	23,2	11,0	-21,2

1) Voorlopige cijfers.

2) Ramingen op basis van een looptijd van het vreemde vermogen op lange termijn van 10 jaar (nieuw schip) of 8 jaar (tweedehands gekocht schip). Rente in 1980: 11%, in 1981: 12,5%, in 1982: 11,5%.

Tabel 8.5 Gemiddeld vreemd vermogen en netto-kasstroom per bedrijf in 1982 (bedragen x f 1000,-)

	Bedrijven met één schip				Idem met meer schepen
	t/m 300 pk	300 - 600 pk	601 - 1100 pk	boven 1100 pk	
Gemiddeld aantal bedrijven in 1982	195	65	92	98	52
Gemiddelden per bedrijf:					
Vreemd vermogen op lange termijn per 1 januari 1982	162	348	543	1432	1660
Bruto-overschot	44	63	125	270	491
- Aflossing	24	64	114	199	238
- Rente	19	40	63	166	194
= Netto-kasstroom	+ 1	- 41	- 52	- 95	+ 59

Tabel 8.6 Bruto-overschot en financieringsverplichtingen in 1981; spreidingsgegevens voor de individuele bedrijven (percentages van het aantal bedrijven)

	Bedrijven met één schip			Id. met meer schepen	Alle bedrijven
	t/m 300 pk	300 - 1100 pk	boven 1100 pk		
Bruto-overschot voldoende voor betaling van:					
a) Rente en aflossing	65	60	45	73	60
b) Alleen rente	18	12	39	22	20
Bruto-overschot nog te laag voor rentebetaling	17	28	16	5	20
Totaal	100	100	100	100	100
Gemiddeld aantal bedrijven in 1982	185	173	87	46	491

Tabel 8.1 Investerings en vreemd vermogen in de kottervisserij

	1978	1979	1980	1981	1982
Investerings in mln gld. 1)	8	46	109	118	96
Totaal vreemd vermogen op lange termijn per ultimo (mln gld.)	109	147	146	325	378 2)
Aantal bedrijven per ultimo	442	449	484	496	506
Waarvan met meer schepen	(45)	(41)	(40)	(51)	(53)
Gemiddeld vreemd vermogen op lange termijn per bedrijf (1000 gld.)	247	327	508	655	747 2)

1) Bruto-investerings excl. elektronische en dekapparatuur; peildatum: tijdstip van in de vaart brengen; na 1978 na aftrek van WIR-premie.

2) Kamings.

Tabel 8.2 De financiering van een nieuwe kotter; twee voorbeelden ontleend aan de werkelijkheid (bedragen x f 1.000,-)

	Voorbeeld 1	Voorbeeld 2
Opbrengst oude schip minus restant schuld	814	2001
Per saldo gespaard uit exploitatie in 8, resp. 6 jaar 1)	-28	409
WIR-premie	521	602
Totaal eigen middelen	1307	3012
Bouwprijs van het nieuwe schip (vóór aftrek WIR)	3476	4011
Eigen middelen in procenten van de bouwprijs	38	75
Idem zonder WIR-premie en exclusief boekwinst op het oude schip 2)	12	39

1) Besparings plus bedrijfseconomische afschrijvingen minus aflossingen.

2) Bedoeld is de bedrijfseconomische boekwinst (= verkoopopbrengst minus boekwaarde op basis van vervangingsnieuwwaarde).

Tabel 8.3 Bedrijven die opnieuw werden gefinancierd sinds 1 januari 1979 als gevolg van aankoop van een nieuw of tweedehands vaartuig

	Bedrijven met één schip			Idem met	To-	Totaal
	c/m	300 -	boven	meer	taal	aantal
	300 pk	1100 pk	1100 pk	schepen		bedrijven
(in procenten van het totaal aantal bedrijven per ult. 1982)						
Maatschap Noord	52	64	69	82	61	373
Maatschap Zuid	51	41	68	100	58	103
Arbeidsovereenkomst	-	20	29	0	20	30
Alle bedrijven	52	54	66	81	58	506
Aantal bedrijven ult. 1982	204	147	102	53	506	

Tabel 8.4 Netto-resultaat en netto-kasstroom voor de kottervisserij als geheel (mln gld.)

	1980	1981	1982 1)
Netto-resultaat	-1,9	-3,8	-42,1
+ Afschrijving casco en motor	46,5	53,6	70,5
+ Berekende rente	24,8	34,5	39,7
= Bruto-overschot	69,4	84,3	68,1
- Aflossingen 2)	25,6	41,5	51,0
- Betaalde rente 2)	20,6	31,8	38,2
= Netto-kasstroom uit exploitatie	23,2	11,0	-21,1

1) Voorlopige cijfers.

2) Ramingen op basis van een looptijd van het vreemde vermogen op lange termijn van 10 jaar (nieuw schip) of 8 jaar (tweedehands gekocht schip). Rente in 1980: 11%, in 1981: 12,5%, in 1982: 11,5%.

Tabel 8.5 Gemiddeld vreemd vermogen en netto-kasstroom per bedrijf in 1982 (bedragen x f 1000,-)

	Bedrijven met één schip				Idem met meer schepen
	t/m 300 pk	300 - 600 pk	601 - 1100 pk	boven 1100 pk	
Gemiddeld aantal bedrijven in 1982	195	65	92	98	52
Gemiddelden per bedrijf:					
Vreemd vermogen op lange termijn per 1 januari 1982	162	348	543	1432	1660
Bruto-overschot	44	63	125	270	491
- Aflossing	24	64	114	199	238
- Rente	19	40	63	166	194
= Netto-kasstroom	+ 1	- 41	- 52	- 95	+ 59

Tabel 8.6 Bruto-overschot en financieringsverplichtingen in 1981; spreidingsgegevens voor de individuele bedrijven (percentages van het aantal bedrijven)

	Bedrijven met één schip			Id. met meer schepen	Alle bedrijven
	t/m 300 pk	300 - 1100 pk	boven 1100 pk		
Bruto-overschot voldoende voor betaling van:					
a) Rente en aflossing	65	60	45	73	60
b) Alleen rente	18	12	39	22	20
Bruto-overschot nog te laag voor rentebetaling	17	28	16	5	20
Totaal	100	100	100	100	100
Gemiddeld aantal bedrijven in 1982	185	173	87	46	491

9. Summary

Investment activities in the (near water) cutter fleet were continued in 1982. Results per vessel however generally suffered a decline, caused by lower grossings and rising costs. Total proceeds of the entire sector augmented a little, but owing to a substantial rise of operating and depreciation costs net earnings fell from negative 4 million guilders in 1981 to negative 42 million in 1982.

Financial position of cutter fisheries enterprises worsened in general as a result of lower returns on the one side and investments on the other. Some 20 per cent of the enterprises in this sector had difficulties meeting redemption and interest payments.

In the (middle water) trawler fisheries a few new freezers were added to the fleet. Gross proceeds per vessel dropped slightly, but the diminishing net results did not fall below the zero line. Total proceeds of the entire sector rose, but total net profit was lower owing to rising costs.

The input of the mussel culture (number of enterprises, fleet) remained on the same level. Higher proceeds led to slightly improving net results despite of rising costs. Smaller enterprises suffered a small loss, medium sized and bigger enterprises earned net profits.

In the market sector total turnover of trade and processing rose a little, especially as a result of bigger proceeds out of exports. Turnover on the home market kept stationary. Pelagic fish and shellfish yielded a higher turnover as crustaceans sales dropped slightly. Turnover of demersal fish remained on the same level as in 1981.